

Wijziging van enige artikelen der Derde Afdeling van de Derde Titel van het Eerste Boek van het Wetboek van Koophandel
(Vrijwillige toepassing van de artikelen 52k-52n Wetboek van Koophandel)

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1971-1972.)

De vaste Commissie voor Justitie brengt over dit wetsontwerp het volgende verslag uit.

Talrijke leden onderschreven de mening van de Minister dat de woorden „geheel of gedeeltelijk”, voorkomend in artikel 52g Wetboek van Koophandel – voor de vennootschappen waarvoor artikel 52d niet geldt – tot onzekerheid leiden. Ook waren zij van mening dat een zeer ruime interpretatie van het woord „gedeeltelijk” tot onaanvaardbare resultaten kan leiden en dat op deze wijze de weg is geopend voor elke vennootschap om haar eigen regime uit te zoeken, hetgeen tot een chaotische toestand zou leiden.

De hier aan het woord zijnde leden onderschreven dan ook het streven naar een zekere uniformiteit. Zij vroegen zich echter af of de in dit wetsontwerp gekozen oplossing wel de juiste is. Zij deelden de mening van de Minister dat, indien de raad van commissarissen vergaande bevoegdheden krijgt opgedragen, de samenstelling van de raad ook het resultaat dient te zijn van een evenwichtige invloed van aandeelhoudersvergadering en ondernemingsraad. Deze leden waren er niet van overtuigd dat het omgekeerde (nog) niet geldt. Met name het argument dat „voor de mogelijkheid om bij een vrijwillige regeling (artikel 52h-52k) niet tevens de artikelen 52l en 52m van toepassing te doen zijn, pleit voorts dat artikel 52e toestaat dat vennootschappen behorende tot internationale concerns, de toepassing van de artikelen 52l en 52m mogen uitsluiten, en deze bevoegdheden aan de aandeelhouders mogen laten” sprak deze leden niet aan. Op 7 februari 1973 was namens deze leden in de Tweede Kamer nog bezwaar aangetekend tegen het feit dat bij internationale concerns het bepaalde in artikel 52l niet van toepassing is. Ook de bezwaren o.a. tot uitdrukking gebracht door de Nederlandse Centrale van Hoger Personeel (zie brieven d.d. 23-2-1971 en 4-7-1972) tegen het niet van toepassing zijn van artikel 52m op deze concerns onderschreven zij.

Is de Minister bereid zijn mening nog eens te geven over een wijziging van artikel 52e in de hierboven bedoelde zin? Indien hij tot de conclusie komt dat artikel 52e wijziging behoeft is hij dan niet van mening dat de onder punt 3 van de memorie van toelichting getrokken conclusie – wegens het vervallen van één zijner argumenten – ook wijziging behoeft?

De bewindsman acht het juist dat aan de raad van commissarissen, samengesteld overeenkomstig de artikelen 52h-52k, in ieder geval de in artikel 52n genoemde bevoegdheden worden toegekend, om de raad een reële zeggenschap in voor de vennootschap en de onderneming belangrijke beslissingen te verschaffen. Deelt de Minister niet de mening van deze leden dat deze zeggenschap alleen reël is als de raad van commissarissen een sanctie heeft? Een sanctie die te vinden is in de artikelen 52l en 52m (zie ook de argumentatie in gemelde brieven van de Nederlandse Centrale van Hoger Personeel)?

Wat is de Minister voornemens te doen om te bevorderen dat de verplichte toepassing van de artikelen 52h-52n wordt verruimd?, zo vroegen zij ten slotte.

Vele leden hadden met instemming van het wetsontwerp en de daarbij behorende memorie van toelichting kennis genomen.

Zij onderschreven de opvatting dat de huidige redactie van artikel 52g tot de situatie zou kunnen leiden, dat elke ven-

nootschap haar eigen regime uitzoekt, hetgeen onduidelijkheid en verwarring teweeg brengt. Het wetsontwerp beoogt de gewenste duidelijkheid te brengen.

Bestaat er overigens een inzicht in de omvang – absoluut en relatief – waarin in de achter ons liggende periode van de mogelijkheid van een vrijwillige toepassing van de artikelen 52h t/m 52n gebruik is gemaakt, zo informeerden zij.

Deelt de Minister voorts de mening, dat het beleid uit een oogpunt van democratisering erop gericht moet zijn, dat binnen niet al te lange tijd in alle daarvoor in aanmerking komende ondernemingen toepassing dient plaats te vinden van de artikelen 52h t/m 52n, eventueel met de mogelijkheid van ontheffing van bepaalde voorschriften in bijzondere gevallen?

De stelling, dat ook voor de vrijwillige aanvaarding van de bijzondere regeling inzake de raad van commissarissen een ondernemingsraad aanwezig dient te zijn, werd door deze leden onderschreven. Daarbij werd wel aangetekend, dat daarmee een extra accent is gelegd op de verantwoordelijkheid van diegenen, die betrokken zijn bij de mogelijke instelling van een ondernemingsraad in de bedrijven.

Ten slotte stelden de aan het woord zijnde leden het op prijs – eventueel via de memorie van antwoord – de inhoud te kennen van het advies, dat over het wetsontwerp is uitgebracht door de Commissie Vennootschapsrecht.

Vele andere leden zouden gaarne vernemen of de, zoals de bewindsman zegt, in de praktijk heersende onzekerheid reeds tot uitdrukking is gekomen bij statutaire regelingen krachtens artikel 52g. Zij hadden er kennis van genomen, dat in de Commissie Vennootschapsrecht over deze materie verschil van inzicht bestond (zie „De Naamloze Vennootschap” juli/augustus 1972). Is er door deze commissie formeel geadviseerd, zo informeerden zij. Is bij een goedkeuringsprocedure de vraag in concreto aan de orde geweest, of de regeling van benoeming en ontslag van commissarissen volgens artikel 52h–52k niet als een ondeelbaar geheel moest worden beschouwd?

Onderschrijvende dat de samenhang van deze artikelen als de kern van het structuurmodel moet worden gezien, zodat gedeeltelijke invoering hier oneigenlijk moet worden geacht, wezen zij er niettemin op, dat in de praktijk coöptatie van commissarissen via een scala van regelingen en oligarchische clausules veelvuldig voorkomt, zij het dat deze met versterkte meerderheid door de aandeelhoudersvergadering steeds ongedaan kan worden gemaakt. Zij zagen voorshands echter niet in dat benoeming en ontslag van bestuurders conform 52l niet plaats zou kunnen vinden, indien de Raad van Commissarissen niet volgens het structuurmodel zou zijn samengesteld. Ook dit toch vindt in de praktijk veelvuldig plaats. Heeft de bewindsman, die ten deze de vraag opwerpt of een dergelijke regeling passend zou zijn voor de kleine b.v., overwogen deze mogelijkheid alleen te openen voor de n.v.?

Hoe verhoudt zich voorts de opvatting, dat het bestaan van een ondernemingsraad voor het invoeren van gedeeltelijke toepassing van het structuurmodel ook in Europees verband gezien noodzakelijk is tot de mogelijkheid, dat een onderneming die niet meer aan de vereisten voldoet, toch deze regeling blijft toepassen, zodat deze voorwaarde alleen op het moment van aanvaarding geldt? Wat tenslotte de verplichte toepassing van artikel 52n betreft bij vrijwillige aanvaarding van de structuur volgens artikel 52h–52k, informeerden deze leden, of de bewindsman daar het argument niet geldig acht, dat door deze koppeling een eventuele vrijwillige toepassing zou worden bemoeilijkt.

Heeft hij hier ook niet een verschil in regeling tussen de b.v. (zonder verplichting tot toepassen van artikel 52n) en de n.v. (met deze verplichting) overwogen?

Hoe staat hij tegenover een uitbreiding van de gelding van artikel 52n tot alle n.v.'s?

Verschillende leden konden zich met de strekking van dit wetsontwerp verenigen. Niettemin hadden zij behoefte aan opheldering over enkele onderdelen.

Het nieuwe artikel 52g staat toe, dat een vennootschap, indien zij aan bepaalde voorwaarden voldoet, de artikelen 52l en 52m buiten toepassing mag laten. Betekent dit, zo vroegen deze leden, dat buiten toepassing laten van het ene artikel steeds gepaard moet gaan met buiten toepassing laten van het andere of is het ook toegestaan hetzij 52l, hetzij 52m afzonderlijk buiten toepassing te laten? Zo ja, zou dit dan in de wettekst niet duidelijker gemaakt kunnen worden?

Artikel 52g nieuw bepaalt, dat een ondernemingsraad „krachtens wettelijke verplichting” moet zijn ingesteld. Tot de vennootschappen, die van artikel 52g gebruik zullen maken behoren ook kleine vennootschappen, op welke geen wettelijke verplichting rust, maar die alleen tot een vrijwillige instelling kunnen overgaan. Het kan moeilijk als de bedoeling van het wetsontwerp worden opgevat, dat deze ondernemingen van vrijwillige toepassing van de artikelen waarop het wetsontwerp betrekking heeft zouden worden uitgesloten. Verdient het wetsontwerp op dit punt niet een verduidelijking?, zo vroegen deze leden.

Tenslotte informeerden deze leden of met het nieuwe artikel 52g ook het tweede lid van het oude artikel 52g vervalt. Zo ja, ontstaat dan niet een merkwaardige situatie? Voor een onderneming waarvoor artikel 52e geldt, gelden volgens ditzelfde artikel de artikelen 52l en 52m niet. Dezelfde ondernemingen mogen volgens het nieuwe artikel 52g de artikelen 52l en 52m buiten toepassing laten, terwijl echter voor deze ondernemingen de mogelijkheid van regeling overeenkomstig de artikelen 52l en 52m, die in het tweede lid van het oude artikel 52g is vervat, thans is vervallen. Is dit de bedoeling? Zo ja, wat is hiervan de reden? Zo nee, is dan rectificatie niet op haar plaats?

Aldus vastgesteld, 28 mei 1973.

W. SCHOLTEN
VAN SCHAİK
WOLFF
GOUDSMIT
GEURTSSEN
ROETHOF
HEIJMANS
K. A. KEUNING
HAAS-BERGER
KAPPEYNE VAN DE COPPELLO
STOFFELEN
VAN DAM
HONIG VAN DEN BOSSCHE
JURGENS
SALOMONS
BREMEN 1).

1) Plaatsvervangend lid.